

Pijnbestrijding bij rundvee levert veehouder financieel voordeel en consumentenvertrouwen op

Meer welzijn zonder pijn

Niet alleen vanuit economie maar vooral ook vanuit dierwelzijn krijgt pijnbestrijding bij dieren steeds meer aandacht. Werken met protocollen voorkomt dat er verkeerde inschattingen bij ingrepen worden gemaakt.

tekst **Martine Barwegen**

Cathy Dwyer:
'Een protocol voor het geboorteprocès voorkomt pijn'

Marion Kluiwers:
'Pijn heeft een negatief effect op het immuunsysteem'

Mike Gooding:
'Veehouders kunnen de consument van gedachten doen veranderen'

Pijn hoort bij het leven, ook bij dat van landbouwhuisdieren', stelt Paul Vriesekoop, directeur van Wageningen UR Livestock Research. Hij opende het symposium 'Meer welzijn zonder pijn', dat WUR Livestock Research en farmaceut Boehringer Ingelheim eind april organiseerden.

Hoeveel pijn bij dieren vinden de veehouder, de consument en de dierenarts acceptabel? Sprekers van het symposium vonden het lastig om deze

vraag te beantwoorden, omdat pijn moeilijk te herkennen is. Vriesekoop: 'Pijnbestrijding levert financieel voordeel op. Maar door pijn alleen in een economische context te plaatsen, vergeten we dat pijnbestrijding ook een ethische kwestie is.'

Af van fysieke ingrepen

'De consument bekommert zich steeds meer om het dierwelzijn', benadrukt Marion Kluiwers, dierenarts en onderzoeker bij WUR Livestock Re-

search. 'Pijn is een onderdeel van het dierwelzijn. Pijnlijke ingrepen in de veehouderij, zoals keizersneden en onverdoofd castreren van varkens, staan in de belangstelling.' In 2023, zo staat in de Toekomstvisie Veehouderij van het ministerie LNV, wil Nederland grotendeels af van fysieke ingrepen in de veehouderij.

Pijn is bij landbouwhuisdieren vaak moeilijk te herkennen, maar heeft een belangrijke functie. Pijn voorkomt weefschade en kan voor

een veehouder een signaal tot actie zijn. Of en wanneer de veehouder actie onderneemt, hangt af van hoeveel pijn hij acceptabel vindt. Zo zal de een sneller een dierenarts raadplegen tijdens een moeilijke kalving dan de ander. 'Een trauma door pijn kan resulteren in overgevoelige reacties op pijnprikkels', stelt Kluiwers. 'Lichte pijnen worden zwaarder en aan een niet pijnlijke prikkel kan een dier wel pijn beleven.' Dit heeft een negatief effect op het immuunsysteem en de productie van melk en vlees.

Pijn kost geld

Dat pijn een grote impact heeft op de diergezondheid en de productie constateerde Cathy Dwyer van het Scottish Agricultural College in Groot-Brittannië aan de hand van een onderzoek naar moeilijke geboorten bij schapen en runderen. 'Twaalf procent van alle schapen sterft voordat ze slachtrijp zijn. De helft hiervan sterft in de eerste levensweek. Dit heeft een relatie met moeilijke geboorten.' Als een koe en kalf een moeilijke geboorte wel doorstaan, derft de veehouder inkomen op de lange termijn.

Dwyer maakte onderscheid in geboorten waarbij wel of geen assistentie noodzakelijk was. Zij onderzocht het verschil in het verdere leven van koe en kalf. 'Ik heb geen bewijs dat geboorten met assistentie pijnlijker zijn voor het dier. Maar ik vond wel een verschil op de lange termijn in effecten van pijn tijdens het geboorteprocès bij afkalven met of zonder assistentie', zegt Dwyer. De langetermijneffecten op de koe met geboortehulp zijn een verminderde melkproductie, een hogere afvoer (vooral bij vaarzen), meer kans op mastitis en een verminderde vruchtbaarheid.

Kalfjes uit een geassisteerde geboorte zijn na het afkalven minder sterk dan de andere, concludeert Dwyer. Hierdoor

staan en drinken de kalfjes minder snel. Daarnaast zijn de kalveren minder goed in staat om de lichaamstemperatuur bij kou op peil te houden. De kalversterfte in deze groep is dan ook hoger dan in de groep zonder assistentie. Op de lange termijn hebben de kalfjes die moeilijk ter wereld kwamen een lagere groeiselnelheid, grotere gezondheidsproblemen tot 120 dagen na de geboorte en na afkalven gemiddeld een lagere melkproductie.

'Deze problemen zijn zo veel mogelijk te voorkomen met een protocol voor het geboorteprocès', raadt Dwyer de veehouders aan. 'Dit zie ik bij schapehouders veel, maar nog weinig bij rundveehouders. Een protocol voorkomt dat een werknemer een verkeerde inschatting maakt.'

Emotie bepaalt prijs

Mike Gooding, directeur bij Food Animal Initiative (FAI) in Groot-Brittannië, onderstreept de ethische kwestie als tweede belangrijke reden om pijn te bestrijden. FAI focust op de ontwikkeling van dierhouderijssystemen met aandacht voor milieu, economie en dierwelzijn.

'Dierwelzijn heeft een prijs', stelt Gooding. 'Niet alleen het inkomen, maar ook emotie bepaalt het koopgedrag van de consument.' Het bewustzijn dat landbouwhuisdieren pijn lijden groeit. Dit heeft een negatief effect op het koopgedrag. Gooding: 'Veehouders kunnen de consument van gedachten doen veranderen. Dat is de uitdaging. Nodig de consument uit op het bedrijf en zorg dat hij zich persoonlijk verantwoordelijk gaat voelen voor het welzijn van de landbouwhuisdieren en daarvoor wil betalen. Hoe kan het nou dat de consument met Pasen het meest diervriendelijke ei op tafel zet, terwijl hij in de zomer het grootste en goedkoopste vleespakket op de barbecue legt?' |

Albert Jan Maat, voorzitter LTO Nederland: 'In Nederland hebben we al A-labelkoeien.' (Bo)

Henk Vrieselaar, dierenarts te Lemmer:

'Dierenwelzijn moet ons door de aderen stromen – anders hadden we dit vak niet gekozen – maar ook op het gebied van diergezondheid en voedselveiligheid moeten we vooroplopen. De consument vertrouwt daarop.' (Vd)

Niels Groot Nibbelink, dierenarts te Someren:

'Het uitvoeren van een verlossing volgens de regels van de kunst vind ik zelf nog steeds een van de mooiste dingen van het vak. En met mijn hobby, witblauwe koeien, komen mijn vaardigheden toch ook weer van pas!' (Vd)

Nico Vreeburg, dierenarts en stallenbouwadviseur:

'De breedte van de box is afhankelijk van het productieniveau dat de veehouder nastreeft. Een koe die 10.000 kg melk produceert heeft namelijk negen centimeter meer buikomvang dan een koe die 8000 kg produceert.' (Vd)

Wim Thus, directeur dierlijke sector Rabobank:

'De melkveehouder van de toekomst anticipeert als een echte ondernemer op de fluctuerende melkprijs. Hij plant en organiseert zijn bedrijf veel meer dan nu op de verwachte melkprijs. Meer melken bij een hoog prijsniveau, minder melken en de uitgaven inperken als de prijs laag is. Even niet

dat voer kopen, even niet de laatste liters uit die koe halen.' (NO)

Jaap Schep, melkveehouder en kaasmaker te Waarder:

'Al pocht de melker nog zo kras, de kaas maakt uit hoe 't melken was.' (NO)

Jan Nieuwenhuizen, melkveehouder te Zevenhoven:

'Als je eenmaal een lijn inzet, moet je je daar consequent aan vasthouden. Ik heb me gericht op inet, uier en benen.' (Bo)

Jan Kolff, melkveehouder te Woudrichem:

'Bij Nederlandse veehouders zijn vrijwel geen kant-en-klare stiermoeders te koop. Ze houden de koe uit idealisme liever zelf. Buitenlandse veehouders zijn wel bereid afscheid te nemen van hun topkoe. Ik word zelfs door Duitse veehouders gebeld of ik belangstelling heb om hun koe te kopen.' (Hp)

Jan Anne Rietman, melkveehouder te Kampen:

'We proberen koeien te fokken die goed in elkaar zitten en tegen een stootje kunnen. Sterke holsteinkoeien die het niet nodig maken om te denken aan inkruisen.' (Hp)

Jan Hiddink, marketingcoördinator CRV:

'Wie op een verjaardag graag over zijn 86 puntenvaars praat, moet niet kruisen.' (Bo)

Theo van Vliet, melkveehouder te Nieuwlande:

'Charity zou ik nooit verkocht hebben. Mocht ik opnieuw de

NRM winnen, dan zou ik nu wel bereid zijn om een prijskaartje voor de kampioene mee te geven. Omdat achter haar volop jong talent staat te dringen.' (Hp)

Jan Nieuwenhuizen:

'Je kunt en moet niet om genetische informatie heen. Die biedt kansen om nog sneller vooruitgang te boeken en de juiste koeien en stieren te selecteren. Maar, als je koeien wilt die goed geven en lang meegaan, blijven de functionele exterieureigenschappen uier en benen toch de belangrijkste.' (Bo)

Teus van Dijk, melkveehouder te Giessenburg:

'Ik heb in mijn koeien wat ander bloed. Ik heb O Man niet gebruikt en ook Shottle gebruik ik nauwelijks. Ik let niet sterk op eiwit, maar probeer extreem negatieve stieren wel uit te sluiten. En O Man fokt mij wat te dik. Het is mijn type koeien niet, maar misschien komt er wel een zoon door die ze wat ranker geeft, zoals misschien Cricket van CRV.' (Mm)

Jaap Schep:

'Weidegang en kaasmaken zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ik krijg het niet over mijn hart om straks vanuit economische redenen geen weidegang toe te passen.' (NO)

Wout Dekker, bestuursvoorzitter Nutreco:

'De Nederlandse boer zit in de wereldtop qua duurzaamheid. Daarom zeg ik vaak: de wereld is beter af als al het voedsel door Nederlandse boeren wordt geproduceerd.' (Bo)

Bronnen: Boerderij (Bo), Veehouder & Dierenarts (Vd), Nieuwe Oogst (NO), HI plus! (Hp), Melkveemagazine (Mm)